Vanhusneuvosto 19.11.2026 § xx

Vanhusneuvoston lausunto ikääntyneiden palvelujen myöntämisen perusteiksi

Yleistä

Vanhusneuvosto pitää tärkeänä, että ikääntyneiden palvelujen myöntämisen perusteet ovat selkeät, läpinäkyvät, yhdenvertaiset ja asiakkaiden oikeuksia kunnioittavat. Yhteiset myöntämisperusteet voivat edistää palvelujen tasapuolista saatavuutta hyvinvointialueella.

Vanhusneuvosto pitää myönteisenä, että luonnoksessa korostetaan laaja-alaista palvelutarpeen arviointia, asiakkaan kokonaistilanteen huomioimista sekä sitä, ettei yksittäinen RAI-mittarin tai muun toimintakykymittarin tulos yksin ratkaise palvelun saamista.

Vanhusneuvosto kuitenkin katsoo, että luonnoksessa painottuvat paikoin liiaksi palvelujen rajaaminen, teknologiset ratkaisut ja kotona asumisen ensisijaisuus. Palvelujen myöntämisen lähtökohtana tulee aina olla ikääntyneen ihmisen yksilöllinen avun ja tuen tarve, turvallisuus, hyvinvointi ja itsemääräämisoikeus.

Palvelujen myöntämisperusteet eivät saa johtaa tilanteeseen, jossa ikääntynyt joutuu selviytymään kotona ilman riittävää apua tai hänen läheisensä joutuvat ottamaan vastuuta, joka kuuluu palvelujärjestelmälle.

Vanhusneuvosto esittää, että ikääntyneiden palvelujen myöntämisen perusteita täydennetään seuraavasti:

1. Palvelutarpeen arvioinnissa huomioidaan nykyistä näkyvämmin psyykkinen ja sosiaalinen toimintakyky, yksinäisyys, turvattomuus ja asiakkaan oma kokemus arjesta.
2. Teknologia määritellään asiakkaan palveluja täydentäväksi keinoksi, ei ihmisen antaman hoivan ja avun automaattiseksi korvaajaksi.
3. Tukipalvelujen tuntirajoihin lisätään selkeä mahdollisuus yksilölliseen harkintaan.
4. Omaisten apua ei oleteta käytettävissä olevaksi ilman heidän omaa suostumustaan ja todellisten mahdollisuuksiensa selvittämistä.
5. Kotihoidon ja asumispalvelujen myöntämisperusteissa painotetaan asiakkaan turvallisuutta ja palvelujen tosiasiallista riittävyyttä.
6. Palvelujen vähentämisen ja päättämisen yhteydessä varmistetaan aina hoidon jatkuvuus ja asiakkaan oikeusturva.
7. Palvelujen alueellista yhdenvertaisuutta ja myöntämiskäytäntöjen toteutumista seurataan säännöllisesti.

8. Vanhusneuvostolle toimitetaan tieto siitä, miten lausunnossa esitetyt näkökohdat on huomioitu lopullisissa myöntämisperusteissa.

Lopuksi

Vanhusneuvosto pitää ikääntyneiden palvelujen myöntämisperusteiden uudistamista tarpeellisena. Perusteiden tulee kuitenkin ensisijaisesti turvata ikääntyneiden ihmisarvoinen elämä, oikea-aikainen apu, turvallisuus ja mahdollisuus osallistua omaa elämää koskevaan päätöksentekoon.

Kotona asumisen tukeminen on tärkeä tavoite, mutta se ei saa tarkoittaa vastuun siirtämistä ikääntyneelle itselleen tai hänen läheisilleen. Palvelujen tulee vastata ihmisen todelliseen tarpeeseen kaikissa elämäntilanteissa.

Vanhusneuvosto edellyttää, että lausunnossa esitetyt huomiot otetaan huomioon ennen ikääntyneiden palvelujen myöntämisperusteiden hyväksymistä ja käyttöönottoa.

Vanhusneuvosto painottaa lausunnossaan erityisesti sitä, ettei palvelujen myöntämisperusteista saa muodostua palvelujen leikkaamisen välinettä, vaan niiden tulee turvata ikääntyneille yhdenvertaiset ja yksilölliseen tarpeeseen perustuvat palvelut.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vanhusneuvosto

Jakelu

Tuula Suominen, palvelualuejohtaja, ikääntyneiden palvelualue
Sanna Rosendahl, erityisasiantuntija, ikääntyneiden palvelualue